

Med anledning av Jordbrukarens riksförbunds valalliansförsök : vad jordbruk...

Berglund, Carl,

53 E a Br. 1917

National Library
of Sweden

BERGLUND, CARL

Sv.Saml.
Polit.
Sv.
(Br.)
1917
4 Ex.A

Kungl. biblioteket

0 0000 000138043

BERGLUND C

S. 11
(33)
1917
410

Med anledning av Jordbrukarnes riksförbunds valalliansförsök.

Vad Jordbrukarnes riksförbund säger om sig självt.

För att göra situationen begriplig för det stora antal nya läsare av tidningen, som tillkommit i år (c:a 7,000 st.) är det nödvändigt att i korta drag relatera Bondeförbundets historia.

I slutet av 1910 utsändes första provnumren av tidningen Landsbygden, som sedan ändrats till Bondeförbundets tidning (Landsbygden). Min avsikt med den var att påvisa nödvändigheten av jordbruksbefolkningens organisation, för att icke bliva en samhällets parasklass. Särskilt farlig syntes mig det från Amerika importerade trustväsendet och finansmännens otillbörliga inflytande på lagstiftningen till sin favör och jordbruksbefolkningens skada.

I början av 1913 fick jag till redaktör för tidningen hr Dürango. Han anställdes med uppgift att hålla föredrag och bilda sockenföreningar på sätt som tidningen förberett och enligt av mig upprättade preliminära stadgar och program. Det visade sig emellertid snart, att han ville göra Bondeförbundet till ett verktyg åt högern. Då han icke ville arbeta i den utstakade riktningen, fick han efter fyra månader sluta som redaktör.

Någon vecka därefter blev en lantbrukare, som vistades vid Mössebergs badanstalt, ofrivillig åhörare till ett samtal i Mössebergs park mellan Dürango och en obekant herre. Efter att en stund ha resonerat om Bondeförbundet, Berglund och Landsbygden, yttrar den obekante med ivrig röst: "Kosta vad det kosta vill, gör slut på f—styget!" Kort efter utlyser Dürango ett möte för att taga ledningen av de redan bildade föreningarna och kallade sig själv Bondeförbundets ombudsman. Någon ledning av de bildade sockenföreningarna lyckades han icke få, med undantag för ett

par socknar i Småland och efter ett nederlag i Malmö mot red. Kjellman (vilken efterträtt Dürango) som upplyste om vad rätt Dürango hade att kalla sig Bondeförbundets ombudsman, bildade Dürango i förening med häradshövding Stolt, åtminstone till namnet, ett eget parti som han kallade "Svenska Bondeförbundet". Då Bondeförbundet senare hade ett sammanträde i Falköping, besökt av c:a 500 personer, uppträdde Dürango, åtföljd av häradshövding Stolt, och ville ha en sammanslutning till stånd.

Efter ett stormigt möte, huvudsakligen riktat mot Dürango, lyckades slutligen den för församlingen obekante häradshövding Stolt få en sorts sammanslutning till stånd och bestämdes ett nytt möte för val av styrelse, ävenledes i Falköping. Vid detta möte tillstod häradshövding Stolt och uppträdde så övermodigt att han redan från början framkallade bråk. Han medförde bland annat ett maskinskrivet protokoll, med ett i förväg upprättat beslut och val av styrelse etc. från mötet — som skulle hållas — och fordrade att mötet utan vidare skulle skriva under detta som sitt beslut. Följden blev allmän förbittring. Ett nytt möte utlystes där allt samarbete avbröts med det s. k. Svenska Bondeförbundet, som endast var ett firmanamn som Stolt och Dürango antagit för att bekämpa Bondeförbundet. Några andra medlemmar hade det knappast än de själva.

På hösten 1913 startar Dürango en tidning i Falköping, i vilken han på allt sätt försöker bryta ned Bondeförbundet, dess stadgar och min person. Vid riksdagsmannavalet 1914 uppträdde Skaraborgs läns båda valkretsar med egen partibeteckning och egna listor. Dürangos tidning motarbetar nu Bondeförbundet och

Med anledning av Jordbrukarnes riksförbunds valresultatsförklaring

Yad Jordbrukarnes riksförbund säger om sig självt

Det är ett självklart faktum att det svenska jordbruket står inför stora svårigheter. Detta beror på flera olika faktorer, som till exempel en kraftigt ökad konkurrens från utlandet och en alltmer begränsad efterfrågan på jordbruksprodukter. För att kunna överleva och utvecklas måste jordbruket ta till sig nya tekniska lösningar och förbättra sin produktivitet. Detta innebär också att jordbrukarna måste vara beredda att ta ansvar för sin egen framtid och för den svenska matförsörjningen.

Jordbrukarnes riksförbund har som uppdrag att företräda jordbrukarnas intressen och verka för en rättvis och hållbar jordbrukspolitik. Vi tror på en styrande roll för staten och på att jordbruket ska vara en viktig del av den svenska ekonomin. Vi arbetar för att skapa goda förhållanden för jordbrukarna och för att den svenska matförsörjningen ska vara trygg och hållbar.

Det är ett självklart faktum att det svenska jordbruket står inför stora svårigheter. Detta beror på flera olika faktorer, som till exempel en kraftigt ökad konkurrens från utlandet och en alltmer begränsad efterfrågan på jordbruksprodukter. För att kunna överleva och utvecklas måste jordbruket ta till sig nya tekniska lösningar och förbättra sin produktivitet. Detta innebär också att jordbrukarna måste vara beredda att ta ansvar för sin egen framtid och för den svenska matförsörjningen.

Jordbrukarnes riksförbund har som uppdrag att företräda jordbrukarnas intressen och verka för en rättvis och hållbar jordbrukspolitik. Vi tror på en styrande roll för staten och på att jordbruket ska vara en viktig del av den svenska ekonomin. Vi arbetar för att skapa goda förhållanden för jordbrukarna och för att den svenska matförsörjningen ska vara trygg och hållbar.

förordar anslutning till högern. Så småningom ändrar Stolt-Dürango sitt program och sina stadgar allt mera i likhet med Bondeförbundets och söker den ena gången efter den andra "sammanslagning" med Bondeförbundet, men får oupphörligt avböjande svar. 1915 företages någon sorts sammanslutning med Stolt-Dürangoska Bondeförbundet och ledarne av Bondetåget och tidningens och förbundets namn ändras. Förbundets blir nu "Jordbrukarnes riksförbund". Både Stolt och Dürango försvinna nu som synliga debutanter på skådebanan, men finnas alltså på redaktionen och en häradshövding Nilsson och en hr Flod bli de synliga representanterna för "det nya" förbundet, alltså fortsättande försöken att få en sammanslutning med Bondeförbundet till stånd, men alltså förgäves. Efter någon tid försvinner Flod och Dürango framträder ur sitt gömsle vid häradshövding Nilssons sida och man tycker sig nästan märka att Dürango är den ledande själen i Jordbrukarnes riksförbund, alltså fortsättande sina ständigt avvisade försök att få en "sammanslagning" med Bondeförbundet till stånd.

Detta är så mycket mer begripligt som dess tidning mer öppenjärligt än klokt talar om att den gamle riksdagsmannen Olov Jonsson i Hov vid förfrågan om hur de lämpligast skulle få fart i Jordbrukarnes riksförbund, svarat, att det sannolikt icke har några utsikter för framgång, om det icke kan sammanlösas med Bondeförbundet.

Riktigheten av detta bestyrkes bäst därav, att till Bondeförbundets exp. ha ingått tjugotals skrivelser från de verkliga sockenföreningar Jordbrukarnes riksförbund lyckats bilda, att de önska gå över till Bondeförbundet, men att de önska få en talare som hjälper dem. Tyvärr ha vi haft så få talare, så hårt anlitade att vi icke kunnat tillmötesgå allas begäran före valen. De komma helt visst att så småningom samlas under Bondeförbundets fana, så att med enigheten inom böndernas led ser det mycket lovande ut för framtiden, blott Bondeförbundets kurs hålles rak som hitintills.

Vad Jordbrukarnes riksförbund beträffar, torde det stå tämligen klart för alla som följt bonderörelsen, att det icke har någonting annat gemensamt med jordbruksbefolkningens intressen än att ordet jordbrukare ingår i dess namn. I verkligheten torde det endast vara ett finansintressets verktyg, avsett att vilseleda och omintetgöra en verklig bondeorganisation.

I detta sammanhang torde även böra omnämnas att flera försök gjordes att få Bondeförbundets tidning omlagd i socialistisk riktning, sedan det totalt misslyckats att vrida den åt höger. Då även detta misslyckats, bildades icke allenast det Dürangoska förbundet med uppgift att uppfånga alla som lutade åt höger,

utan även ett socialistiskt-georgistiskt med uppgift att fånga alla socialistiskt anlagda element bland jordbruksbefolkningen. Detta kallades Odlarförbundet. Som synes har det gjorts väldiga ansträngningar för att hindra Bondeförbundets uppgift att ena jordbruksbefolkningen.

Sedan det senare, Odlarförbundet, så gott som försvunnit ur räkningen, arbetar det Dürangoska partiet med förtvivlans mod på att komma in i Bondeförbundet, på samma gång det försöker framkalla oreda för Bondeförbundet vid valen.

Några sammanförda citat ur Jordbrukarnes riksförbunds tidning torde öppna ögonen även på den mäst godtrogne, ty vad de själva säga, bevisar tydligt vems ärende de gå.

Vad Jordbrukarnes riksförbunds tidning säger om dess förbunds förbindelser.

Som vi veta har det funnits någon sorts förening av jordbrukare som årligen sammanträtt i Stockholm till en s. k. lantbruksdag eller lantbruksvecka, för att diskutera lantbruksintressen. Om denna förening skriver en insändare i Dürangos tidning n:o 12 för 1917 en artikel, av vilken jag tillåter mig citera följande:

"Det var den 3 april 1913, då vid lantbruksveckans avslutningssammanträde styrelsens ordförande, friherre Jac. Bennet på Örtofta, högtidligt framträdde och tillkännagav, att lantbruksveckans styrelse beslutat — beslutet var närmast föranlett av en diskussion vid veckan angående sockerpolitiken vid 1913 års riksdag —, att 'vid kommande lantbruksveckor inga politiska frågor komme att få upptagas till behandling'. I och med detta uppseendeväckande beslut av lantbruksveckans styrelse, var yttrandefriheten vid dessa s. k. 'lantbruksriksdagar' väsentligt kringskuren och därmed även inför landets jordbrukare den verkliga karaktären av desamma fastslagen. Allt vad som rörde landets jordbruk var tillåtet att vid 'veckorna' diskuteras och resonera om, såsom hönsskötsel, om sädesodling, motokultur, kaninavel, bärplockning, åkerjordens gödsling m. m. — blott icke om politik, d. v. s. sådana frågor, som beröra jordbrukets mäst vitala ekonomiska intressen och som handläggas av den lagstiftande riksdagen.

Det undras förvisso på mångt håll över anledningen till det märkliga yttrandefriheten inskränkande beslutet. Ja, vilken kan väl anledningen till detsamma ha varit? Man frågar sig, huruvida detta beslut kan vara tillkommet av några slags hänsyn till de för veckans verksamhet så varmt intresserade män av mer

eller mindre utpräglat storfinansiell intressesfär, som så välvilligt framträtt som lantbruksveckans ekonomiska beskyddare och välgörare? I lantbruksveckans senaste programbroschyr angivas helt öppenjärligt namnen på dess välvilliga beskyddare, bland vilka äro att nämna chefen för Stockholms Enskilda Bank, bankdirektören Marcus Wallenberg, Stockholm, bankirerna C. Cervin och Alfred Berg, Stockholm, greve W. von Hallwyl, Stockholm, excellensen E. Nobel, Petrograd, skeppsredaren Dan Broström, Göteborg, grosshandlarna Isac Hirsch, Stockholm, och G. Fraenkel, Göteborg, m. fl.

Är det manne, undrar man på sina håll, av hänsyn till de dominerande storfinansiella intressen, som flera av veckans ekonomiska beskyddare representera, som en dylik princip uppstått och utbildats bland lantbruksveckans ledande män?

Den raska och respektingivande frammarsch, vari Bondeförbundet — i artikeln står Jordbrukarnes riksförbund, men detta är ett fel av artikelförfattaren eller en förvanskning av hr Dürango i reklamsyfte enär Bondeförbundet vid lantbruksveckans sammanträde 1913 Dürango satt på Bondeförbundets tidnings redaktion och Jordbrukarnes riksförbund icke fanns till — och dess sammanslutningssträvanden under senaste åren varit stadda, har föranlett 'inflytelserika kretsar' att med lantbruksveckans ledning jämte ett större antal framskjutna män inom vårt jordbruk som initiativtagare sätta i scen ett allmänt svenskt 'opolitiskt' lantbrukssällskap, varigenom man hoppas att sedan tidningsprässen och partiagitationen misslyckats kunna bli va herre över den för vissa intressen 'farliga' svenska bonderörelsen.

Som bekant ombildades och utvidgades denna sammanslutning i år till "Sverges allmänna lantbrukssällskap". Vid denna omvandling utfärdades särskilt inbjudan av en massa av Sverges finaste namn, icke allenast på jordbrukets område utan även inom bank- och industrivärlden. Det är ju tydligt, att vid en utvidgning av den gamla lantbruksveckans förening kvarstår ovannämnda "beskyddare" även i den nya utvidgade föreningen, till följd därav får icke heller Sverges allmänna lantbrukssällskap diskutera politik, utan skall vara opolitiskt.

Sverges allmänna lantbrukssällskap konstituerade sig i Stockholm och utsåg styrelse.

"Vid sammanträdet utsågs en styrelse på 48 personer, som sedermera tillsatte ett arbetsutskott bestående av frih. F. Wrangel, ordf., kanslirådet H. Tiger-schiöld, v. ordf., frih. J. Bennet, godsägare G. Sederholm, godsägare Ivan Lindström, frih. R. Hermelin, direktör G. Leufvén, direktör I. Insulander och godsägare K. H. Modén, Berga."

G. Sederholm och Ivan Lindström äro om jag icke misstager mig ledamöter i livsmedelskommissionen.

Enligt Stockh. Dagblad yttrade nyvalde verkställande direktören i sitt programtal bland annat följande:

"I jordbrukspolitiska frågor vill sällskapet söka samverka med sådana lantmannasammanslutningar vilka på grund av sin politiska karaktär ej kunna tillhöra sällskapet, men som på andra vägar önska främja jordbruket. Främst bland dessa vill jag nämna Jordbrukarnes riksförbund, vars verksamhet sällskapet bör stödja genom tillhandahållande av utredningar och förslag. Mellan dessa båda stora lantmannasammanslutningar bör ingen strid uppstå, då de båda arbeta för samma mål, utan tvärtom en förtroendefull samverkan åstadkommas."

I sin tidning förklarar sig Dürango å Jordbrukarnes riksförbunds vägnar fullt belåten och tillfreds med direktörens tal och det intima samarbete med Sverges allmänna lantbrukssällskap, och därom är ju icke annat än gott att säga, men om det sammanfaller med något jordbruksbefolkningens intresse eller om Jordbrukarnes riksförbund kan vara något värn mot det hotande trustväldet eller det tryckande livsmedelsregleringssystemet landsh. greve Hamilton—Elmqvist—Svensson, det blir en annan sak. Den logiska slutsats man kan draga av ovanstående utvecklings- och samarbetsförhållanden är, icke annat än jag kan förstå, att Jordbrukarnes riksförbund är opolitiska Allmänna svenska lantbrukssällskapets politiska arm och följaktligen "har samma beskyddare" som detta, nämligen ovan uppräknade bankdirektör Marcus Wallenberg m. fl.

Av ovanstående torde framgå vilket värn jordbruksbefolkningen har att vinna av en sammanslagning med Jordbrukarnes riksförbund. En sammanslagning av Bondeförbundet med Jordbrukarnes riksförbund blir alldeles detsamma, som om vid krigsfronten ett engelskt och ett tyskt regemente komme överens om att de skulle förena sig och slåss tillsammans. Hur skulle en så onaturlig sammanslutning förhålla sig då en sammandrabbning äger rum? Hölle de tillsammans finge ju det ena regementet slåss med sina egna landsmän och bli förrädare mot dessa. Samma blir förhållandet med två riksdagsmän, valda på en för Bondeförbundet och Jordbr. riksförbund gemensam lista. Hur skulle de förhålla sig till en fråga, där jordbruksbefolkningens och trustherrarnas intressen stå mot varandra?

Vilja ni icke rösta med Bondeförbundets lista, rösta då hellre med den ni röstat förut. De segla åtminstone icke under så falsk flagg, att de ge sig ut för att helt vara jordbruksbefolkningens egna parti såsom J. R.

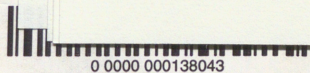
C. B.

UPPSALA 1917
WIKSTRÖMS BOKTRYCKERI

1952 A 1290
WESTKÖLN MÜLLERYONER

0 0000 000138043

